

EUR

Регионална економска перспектива есен 2017

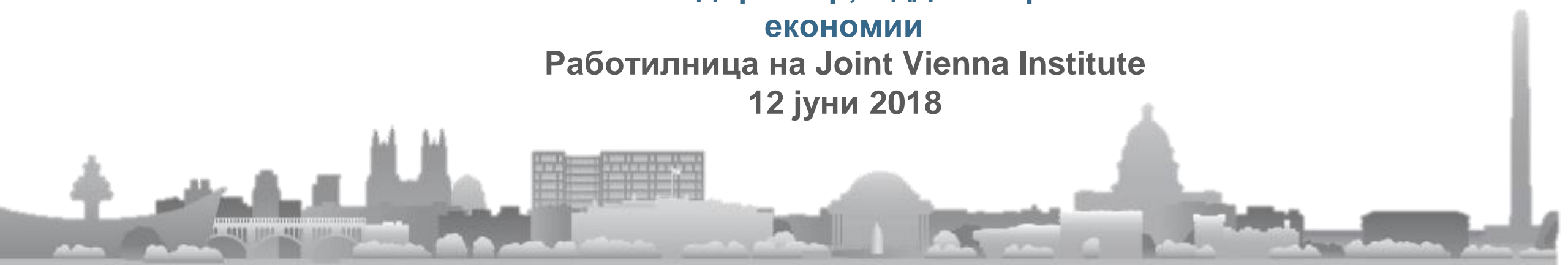
Реформирање на судството: Учење од искуството во централна, источна и југоисточна Европа

Лаура Папи

Помошник директор, Оддел за растечки
економии

Работилница на Joint Vienna Institute

12 јуни 2018

Зошто фокусирање на судски реформи?

“Институциите се основни детерминанти на економските резултати”

(Даглас Норт, предавање на доделувањето Нобелова награда 1993)

- Потребен е нов бран реформи за конвергенција
- Судските реформи и контролата на корупцијата се сметаат за клучни приоритети за структурна реформа во многу европски земји

Кои земји се опфатени и зошто?

20 земји од централна, источна и југоисточна Европа, кои се земји-членки или земји-аспиранти за членство во ЕУ.*

Институционална реорганизација и значителни подобрувања во судството, во тек на транзицијата и пристапувањето кон ЕУ.

Слична почетна ситуација, заедничка цел за пристапување кон ЕУ, разлики во институционален квалитет ➔ „природен експеримент“ на градење институции.

* Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Чешка, Естонија, Унгарија, Косово, Латвија, Литванија, Македонија, Молдавија, Црна Гора, Полска, Романија, Србија, Словачка, Словенија, Турција и Украина.

Што правиме?

Истражуваме што би поттикнало судски реформи

- Реформи на судскиот систем и контекстот во кој се одвивале
- Како се развивала судската ефективност со тек на времето и споредба на истата меѓу земјите
- Фактори кои овозможиле реформи: локални фактори и улогата на ЕУ

Како ги анализираме судските реформи?

Студии на случај

Емпириска анализа

Панел-регресии

Совет на Европа

Светски економски форум
(Глобален индекс на конкурентност)

Европска комисија за ефикасност на правдата (ЦЕПЕЈ)

Група држави против корупцијата (ГРЕКО)

Европска комисија

Индикатори на Светска Банка за глобално управување

Универзитет Гетеборг и
разни институти за демократија (V-Dem)

Проект на Светска Банка за водење бизнис

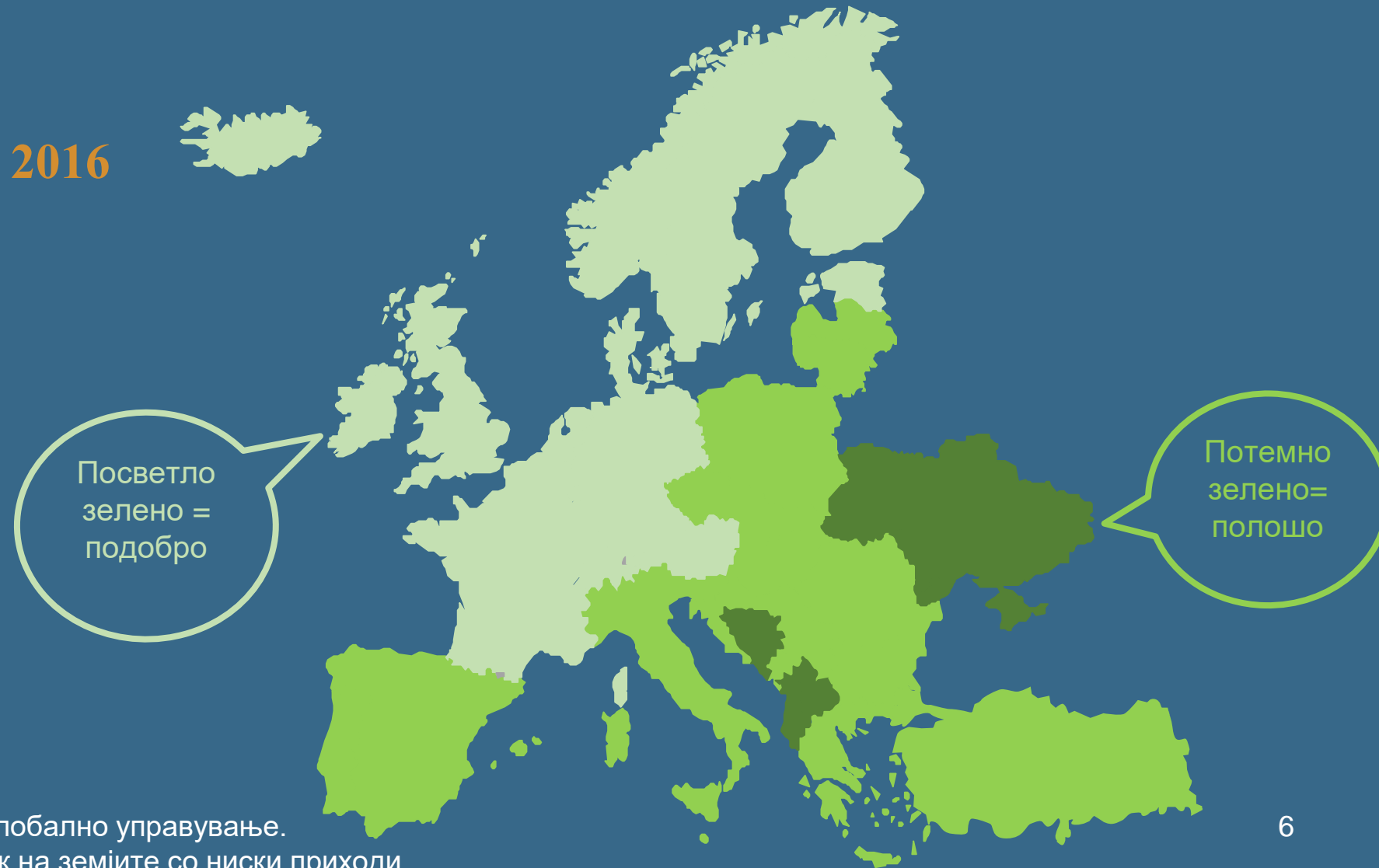
Меѓународен водич за ризик на земја (ИЦРГ)

Предизвици со владеењето на правото за многу европски земји. Голем напредок во ЦЕСЕЕ земјите, но остануваат јазови

Владеење на правото, 2016

- Под 25 проценти
- Меѓу 25 и 75 проценти
- Над 75 проценти

Извор: Индикатори на Светска Банка за глобално управување.
Забелешка: Во светски рамки, со исклучок на земјите со ниски приходи.

Простор за подобрување, особено во судската независност и непристрасност

7

Судска независност 2015

Непристрасни судови 2015

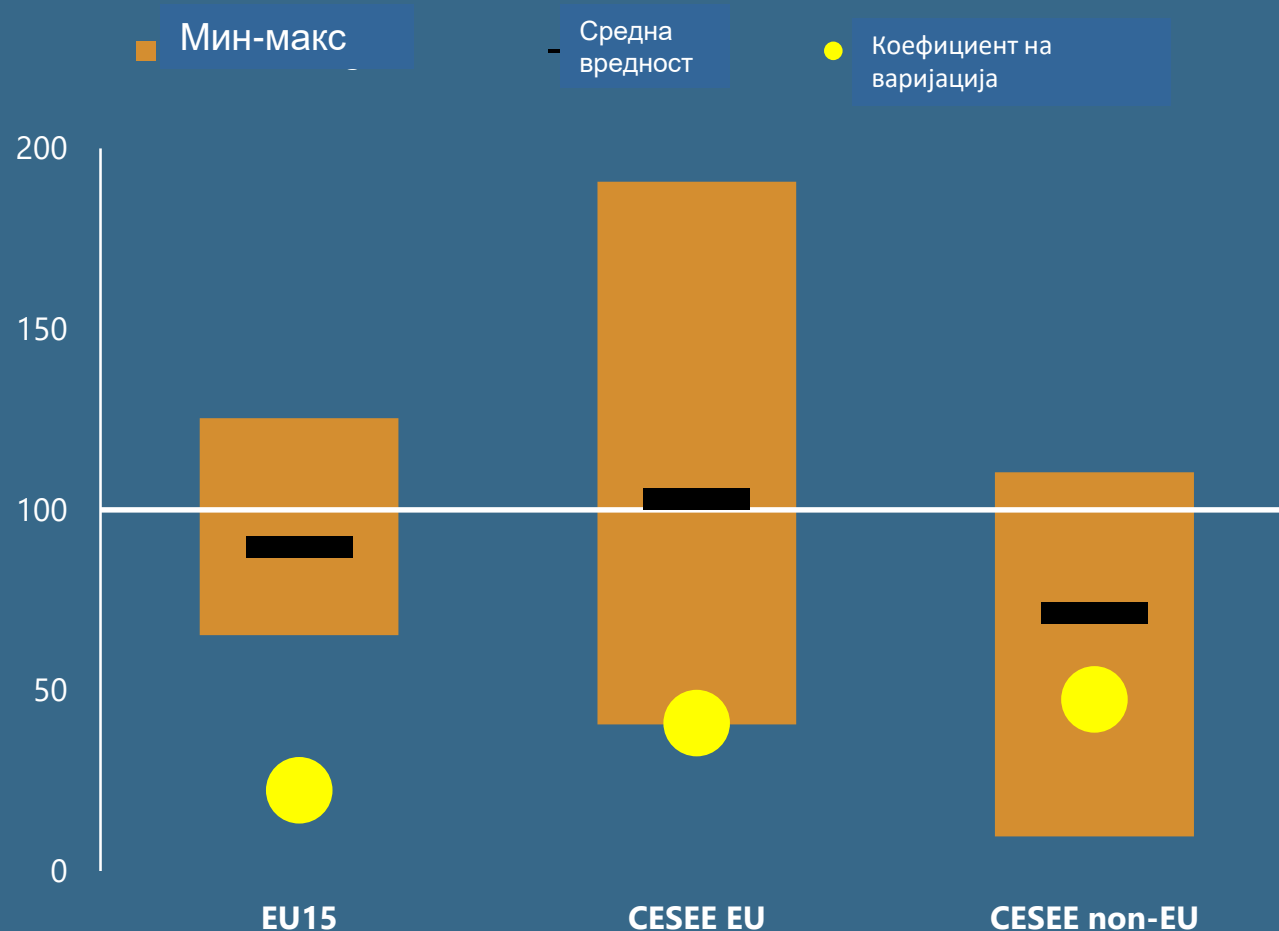
- Под 25 проценти
- Меѓу 25 и 75 проценти
- Над 75 проценти

Судската ефикасност е генерално добра

Група значи слично,
но дисперзијата меѓу
земјите е голема

Стапка на решени предмети: стечајни постапки, 2014 1/

Извор: Европска комисија за ефикасност на правдата.

1/ Вредности повисоки од 100 покажуваат дека има повеќе решени отколку примени предмети, и значат поголема ефикасност. Коефициентот на варијација се множи со 100.

Историски напредок, но има уште работа

„...Судството е камен-темелник на секој систем со механизми на взаемна контрола. Сепак, нашите наоди покажуваат дека повеќе од една третина од земјите-членки не гарантираат доволни стандарди на непристрасност и независност.“

Совет на Европа

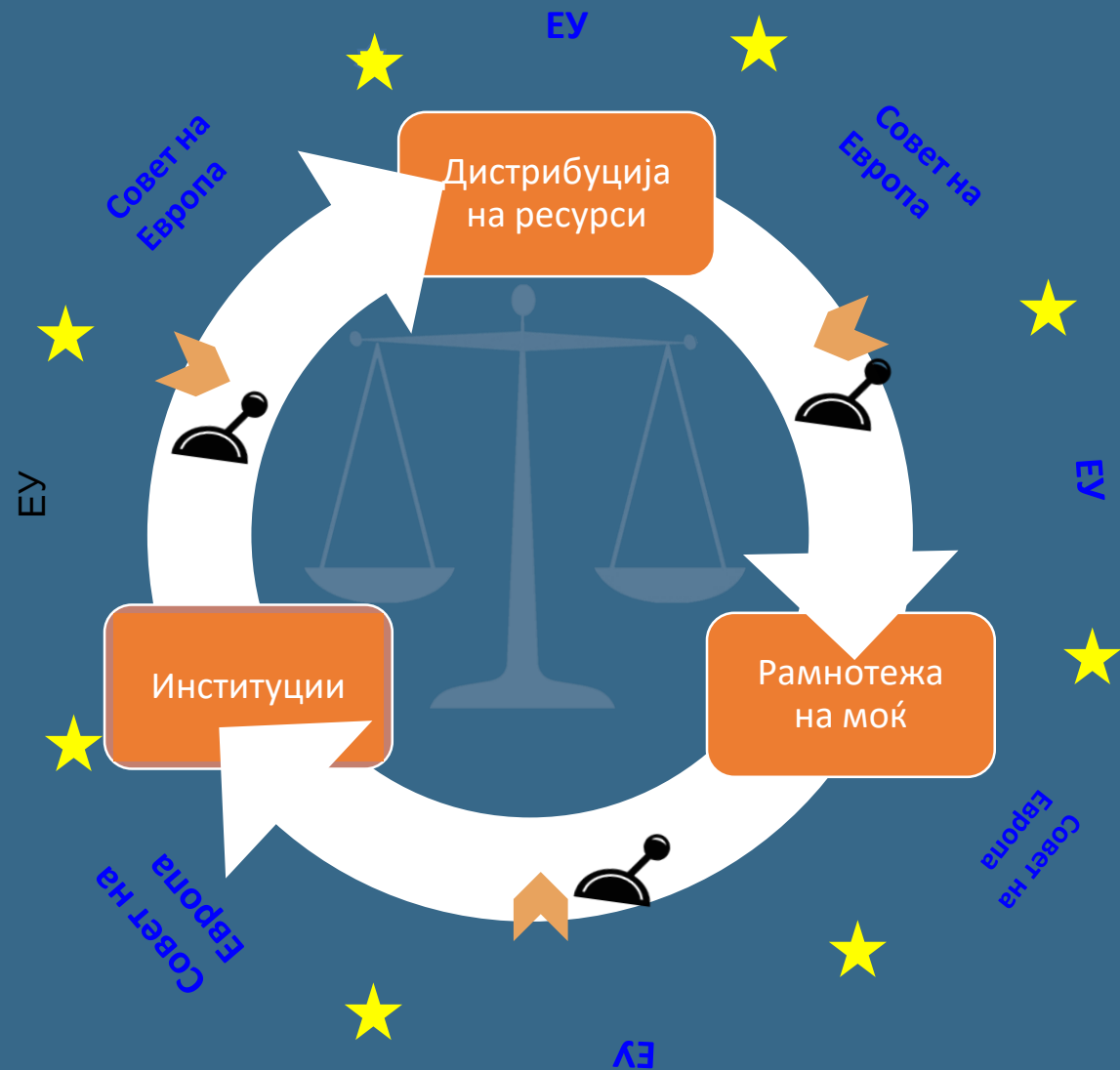

Фактори кои овозможуваат ефикасни судства

 = **Политики кои поддржуваат еднаквост**

 Избор на судии врз основа на заслуги

  Поголема транспарентност и граѓанско општество

Порамномерната дистрибуција на ресурсите овозможи судски реформи

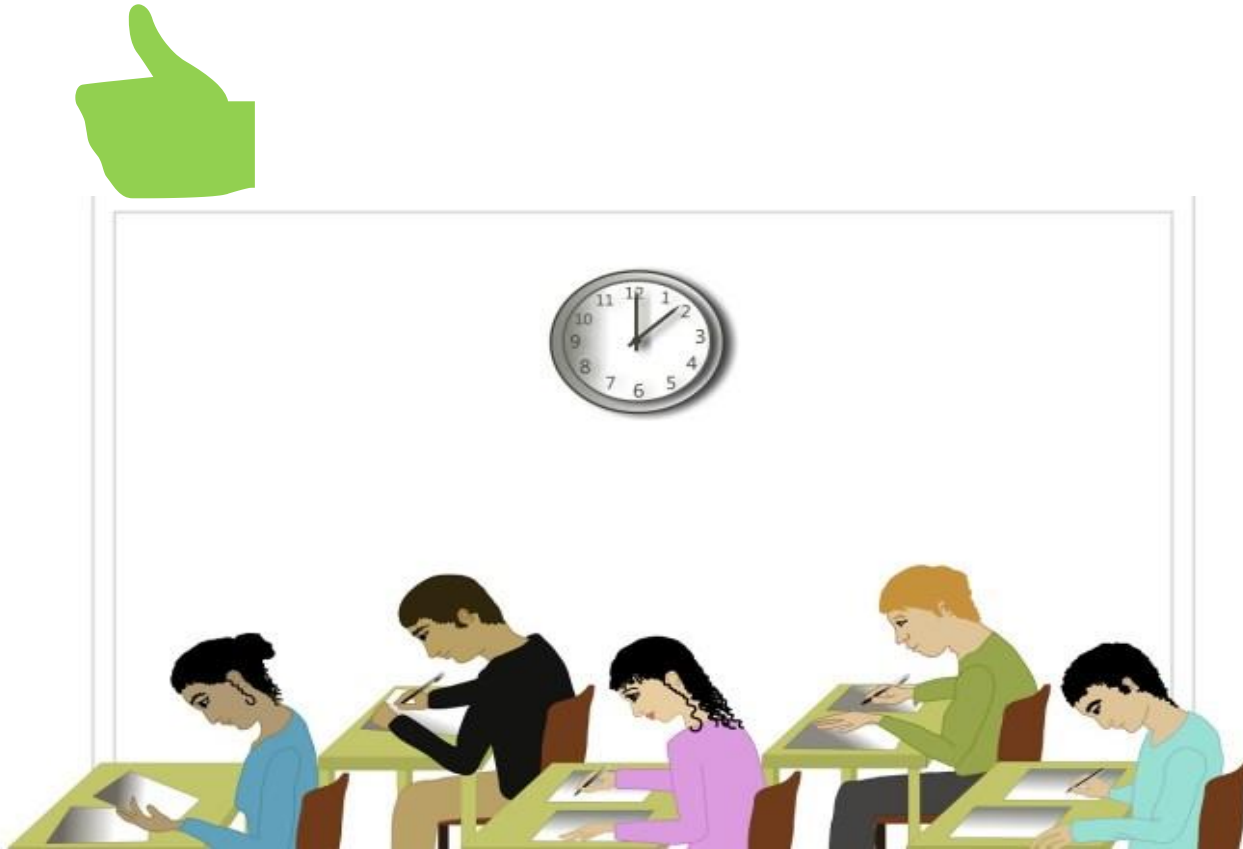
Важно беше дали приватизацијата води кон концентрирана или дисперзирана сопственост

Помогна и поголема отвореност и намалена пазарна моќ

Поширок концепт од Џиниев коефициент, како и еднаков пристап до можности

Процедурите за вработување/унапредување судии врз основа на заслуги придонесуваат за независност и непристрасност

Моќта на транспарентноста

transparency

- Законите за слобода на информации се зајакнаа граѓанското општество
- Транспарентноста има повеќе форми (на пр. пријавување имот, истражувања, показатели, е-влада)
- Беше од особена помош кога други фактори не беа од полза

Улогата на ЕУ и Советот на Европа како надворешни фактори

Клучни за катализирање на реформите, но трајноста на реформите повеќе зависеше од локалните фактори

ДРУГИ ФАКТОРИ

- Сила на граѓанското општество
- Општествена фрагментација
- Фаворизирање во политиката
- Стапка на старосна зависност
- Приход по глава на жител

Што научивме? Што можеме да сториме?

1

Значителен напредок, но нелинеарен. Мора да продолжиме да се стремиме кон судска ефективност.

2

Да ги истражиме дистрибутивните импликации на политиките и двигателите на нееднаквоста.

- **Политика на конкурентност**
- **Намалување на бариерите за влез/отворање**
- **Редистрибутивни фискални политики**

3

Да се избираат и унапредуваат јавни службеници по заслуги.

Транспарентноста може да поттикне реформи. Примери: транспарентни јавни набавки; објавување финансиски извештаи; е-влада.

4

5

ЕУ и Советот на Европа се клучни за катализирање реформи, но за реформите да бидат трајни, тие треба да влијаат врз локалните фактори.

